

Innspill til BPA - Ekspertutvalget

Hovedorganisasjonen Virke organiserer og representerer over 25.000 virksomheter med mer enn 300.000 ansatte innenfor handel og andre tjenesteytende næringer. De fleste virksomheter som er spesialister på å levere BPA i Norge er organisert i virke.

Virke startet i 2010 arbeidet med å samle leverandørene innenfor BPA i Virke og har siden den gang engasjert seg sterkt i arbeidet for en velfungerende BPA ordning.

Avgjørende tiltak:

Virke tok initiativ i 2010 til å få på plass og ledet komité arbeidet i Standard Norge med standard kontrakten NS 8435 (alminnelige kontrakts bestemmelser for brukerstyrt assistanse) og har også tatt initiativ og ledet arbeidet med to revisjoner, senest i 2025. NS 8435 regulerer nøyaktig og presist kontraktsforholdet mellom leverandør og oppdragsgiver, samt har presise definisjoner og henvisninger.

Virke har vært medvirkende i rundskriv, alle høringer om BPA, rettighetsfestingen og tok initiativ overfor LO/Fagforbundet slik at Landsoverenskomsten for BPA kom på plass i 2019.

Virke støtter bl.a. Ulobas innspill til ekspertutvalget og finner ikke grunn til å gjenta dette.

Virke er den hovedorganisasjonen som siden 2010 har vært tettest på myndighetene for en best mulig BPA. Vi er i gjennomsnitt i kontakt med en av Norges 357 kommuner en gang pr. uke.

Erfaringer:

Overordnet; meget stor forskjell i kompetanse, økonomi, praktisering og prioriteringer når det gjelder BPA i den enkelte kommune.

Konkret:

Stor pris variasjon:

Lønns og arbeidsvilkår er gjennomregulert i Landsoverenskomsten for BPA. Videre følger det av lovverket om offentlige anskaffelser at kommunene plikter å påse at alle leverandører minimum følger alle lønns og arbeidsvilkår i nevnte Landsoverenskomst. BPA er en særdeles arbeidsintensiv bransje.

Om lag 93 % av totale kostnader for leverandørene går til lønns og arbeidsvilkår. Med andre ord er utgifts siden ved leveranse av BPA relativt lik, uavhengig av i hvilken kommune leveransen av BPA foregår. Likevel ser vi at timeprisen varierer med over 100 kr. per time mellom kommunene!

Innvilget BPA timer; Det er en kjent sak at dette varierer mellom kommunene, fra at samme tilfelle kan få totalt avslag i en kommune/bydel til velfungerende BPA ordning på over 100 timer hvis vedtakssøker flytter! Eller omvendt, hvis vedtakseier flytter f.eks. fordi kommet inn på utdanningssted, kan vedkommende risikere at ny saksbehandling/kommune avslår BPA! Post adressen blir avgjørende, som det heter.

Anstrengt kommune økonomi; medfører at flere kommuner argumenterer med at de skal «spare penger», som igjen medfører stort press på den timeprisen leverandørene nå får i den enkelte kommune. I en tid med stor prisvekst og lønnsvekst tar enkelte kommuner og setter ned timeprisen når de går ut med nye konsesjons runder! I for mange kommuner er det for liten kompetanse når det gjelder å sette opp en riktig priskalkyle for å få frem hva en BPA time koster. Jevnlig og oftere må Virke bistå kommune med en faglig forsvarlig priskalkyle hvor riktige kostnadselementer blir tatt med. Nå nylig mente flere kommuner at eget regi ville medføre innsparinger på mange millioner kroner. Virke og Uloba bisto og la frem et reelt kostnadsbilde som viste at kommunene ville tape mange millioner ved å ikke bruke profesjonelle private leverandører av BPA.

Kommune har som regel ikke noe tall på hva en time BPA i kommunalt regi koster. Imidlertid har Virke tall fra store kommuner som viser at hjemmetjenester i kommunalt regi koster mellom om lag 800 kr. og 900 kr. BPA levert av private leverandører hvor tariff, lover, forsikringer og opplæring osv. er ivaretatt koster om lag 525 kr. per time per dato. Mange kommuner evner ikke å ta med riktig nivå på kveldstillegg, lørdag og søndag tillegg, helligdagstillegg, ansiennitet, overtid, riktig nivå på sykefravær, tjenestepensjon, AFP, riktig administrasjon påslag for opplæring av assistenter og vedtakseier, samt oppfølging osv. Ofte har kommunene ikke en gang tatt med ovennevnte kostnadselementer når de fremlegger hva en BPA time skal koste.

Reiseforbud; Virke erfarer i flere tilfeller at kommuner innfører reiseforbud for personer med BPA Assistanse. Dette kan typisk være at det må forhånds søkes til kommunen i hvert tilfelle hvor man skal bevege seg utenfor kommunen! Det kan være at det kun tillates dagsreiser utenfor Norge! Eller at innlandsreiser utenfor kommunen begrenses til noen uker. Dette er jo stikk i strid med hva BPA som likestillings verktøy er ment å skulle være. I tillegg er som kjent CRPD konvensjonen pr. 1. januar dette året inntatt i menneskerettighetsloven, noe Virke bidro til. Retten til fri bevegelighet er en menneskerett. Likevel har vi nylig vært nødt til å påvirke både administrasjon og politikere i for eksempel Tønsberg og Halden kommune som ønsket å innføre reiseforbud for personer med BPA Assistanse! For ordens skyld presiseres at det i ingen tilfeller er snakk om merkostnader eller at AML, forsikringer osv. ikke er ivaretatt (dette tar vi som en forutsetning).

BPA er en svært samfunnsøkonomisk god ordning; jfr. fire sider foil med henvisninger som Virke overleverte ekspertutvalget på innspill møte 22. januar d.å. Mange mer omfattende forskningsrapporter, senest Vista sin forskningsrapport viser det samme.

Svært forskjellig kommuneøkonomi og i noen tilfeller svært anstrengt kommuneøkonomi medfører at kommunene ofte har et ensidig fokus på kostnadene ved BPA og ikke hva alternativ koster og hva inntektssiden medfører. En del samfunnsnyttige effekter som mindre belastning på øvrige ytelses i folketryktdloven og økte skatteinntekter kommer i stor grad staten til gode og ikke kommunene. Videre

hevder flere kommuner at på grunn av at de har en forsvarlig BPA ordning, får de tilflytting fra BPA brukere fra andre kommuner som ikke følger opp rettighetsfesting av BPA. Dette fører til stor forskjellsbehandling og ikke likestilling, samt utfordringer for den enkelte kommune.

Avslutningsvis nevner Virke for ordens skyld at vi nå som tidligere, mener at forvaltning og finansiering av BPA må overføres fra kommunene til staten. Videre må BPA ut av helse lovgivningen da BPA som kjent ikke primært er en helsetjeneste, men et likestillings verktøy. Flere kommuner behandler BPA som en helsetjeneste og pålegger en rapporterings kontroll, journalføring og oppfølgings plikt som ikke er i samsvar med hva BPA skal være, men som er mer i tråd med en reell helsetjeneste.

Stor enighet mellom alle sentrale aktører når det gjelder hva BPA skal være og nødvendige tiltak; NOU 2021:11 og høringsvar bekrefter dette.

Overføre finansiering og forvaltning fra kommune til stat, samt flytte reguleringen av BPA ut av helselovgivningen er alle involverte; brukerrepresentantene; oppdragsgiversiden, leverandørsiden og funksjonshemmedes organisasjoner, enige om.

KS har gjentatte ganger fremhevet at et lovfestet likestillingsverktøy med like rettigheter på tvers av kommunegrenser, ikke er forenlig med kommunenes selvstyret og lokalpolitiske skjønn. Videre er det gjentatte ganger vist til 357 kommuner, mange svært små og at det ikke er aktuelt/mulig å bygge opp en tilstrekkelig kompetanse innenfor et relativt snevert anskaffelsesområde som BPA er. Å være statens forlengede arm når det gjelder denne rettighetsfestede ordningen, er ikke forenlig med hvordan kommunale oppgaver håndteres. Virke har ukentlig eksempler på at dette i praksis heller ikke fungerer slik lovgiver har forutsatt. Virke viser også til at tjenester som funksjonsassistanse, hjelpemiddelsentralen m.m. fungerer utmerket underlagt NAV, AID og folketrykkløven.

Virke ønsker videre tett dialog med ekspertutvalget for å bidra med erfaring og kompetanse innenfor BPA.

Med vennlig hilsen

Stein Johnsen

Direktør/advokat • Virke Service

E-post: stein.johnsen@virke.no

Mobil: +47 905 31 647

www.virke.no